

LAUSUNTO

Helsinki 15.6.2017

YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Viite: Ympäristövaliokunta tiistai 20.06.2017 klo 10:00 / HE 15/2017 vp /
Asiantuntijapyyntö/kirjallinen lausunto koskien tuettua palveluasumista ja alv:ta

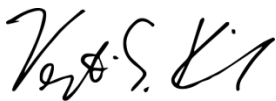
Asia: HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi ja HE 47/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystoiminnallinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 219 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 60 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitusta asiasta.

Lisätietoja: pääekonomisti Jussi Ahokas Jussi.Ahokas@soste.fi, p. 050 308 6870
lakimies Maarit Päivike Maarit.Paivike@soste.fi, p. 040 571 1314

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ:

SOSTE korostaa:

- Mahdolliset muutokset palveluasuntojen verokohtelussa on kompensoitava siten, etteivät palveluasumisen asiakkaiden vuokrat nouse.
- SOSTE ei kannata sote-palvelujen yhtiöittämissä pakkoa
- Palveluasumisen asiakkaat ovat pienituloisia ja vähävaraisia, eikä heillä ole suurta taloudellista liikkumavaraa.
- Palveluasuntojen vuokrataso ei saa ohjata asumispalvelujen käyttäjien valintoja palvelun laadun sijaan.
- Kompensaatio voidaan tehdä jo ennen uudistuksen voimaantuloa sote-käytössä olevien palveluasuntojen alv-palautusmenettely säilyttämällä tai vaihtoehtoisesti talousarviomenettelyllä.

Tausta

Maakuntauudistus, sosiaali- ja terveystalouden uudistus sekä palveluiden valinnanvapaus tulevat vaikuttamaan todennäköisesti palveluasuntojen verokohteluun. Tällä hetkellä kuntien järjestämä sote-toiminta, johon palveluasuntojen luovuttaminen sisältyy, on arvonlisäverotonta. Palveluasuntojen verottomuus on toteutettu alv-palautusmenettelyllä, jonka myötä valtion tuella rahoitetuissa kuntien palveluasunnoissa asukkaiden maksamat vuokrat perustuvat arvonlisäverottomiin kustannuksiin. Suurin osa kuntien palveluasunnoista on valtion tuella rahoitettuja.

Jatkossakin maakuntien verottomana sosiaalipalveluna luovutettavien asuntojen verokohtelu määräytyisi samojen periaatteiden mukaan kuin nykyisin kunnallisessa toiminnassa. Näin ollen sosiaalipalveluihin oikeutetuille vastiketta vastaan luovutettavat asunnot voivat olla jatkossakin tietyin edellytyksin osa verotonta sosiaalihuoltoa. Palvelurakenteessa tapahtuvat muutokset voivat kuitenkin vaikuttaa verottomuuden alaan.

Jos esimerkiksi maakunnassa järjestetään palveluasuminen jatkossa asiakaseteleillä, tulee muutos toteuttaa siten, että otetaan huomioon kilpailuneutraalisuus. Hallituksen esityksessä HE 15/2017 todetaan, että yhtiöittämisselvoitteen piiriin kuuluvan sosiaalihuollon osalta uudistuksen tavoitteet ja kilpailuneutraliteetti edellyttävät sitä, että maakunnallisten ja yksityisten palvelutuottajien toimintaan kohdistuu jatkossa yhtä suuri verokustannus, jolloin näitä toimijoita kohdellaan verotuksellisesti samalla tavalla.

Tämän seurauksena yhtiöitettävässä sosiaalihuollon toiminnassa palveluasuminen ei enää olisi arvonlisäverotonta nykyisen mallin mukaisesti. Arvon mukaan valtion tuella rahoitetussa palveluasunnossa omakustannusperusteisesti määrittävät vuokrat voisivat nousta muutoksen seurauksena merkittävästi (100-150 euroa kuukaudessa). Jos kustannusten nousu valuu vuokriin asti, monet asumispalvelussa olevat ajautuvat taloudellisiin vaikeuksiin. **Monet palveluasujista**

ovat pienituloisia ja vähävaraisia, eikä heillä ole taloudellista liikkumavaraa vuokrien noustessa. Todennäköisesti vuokrien nousu tarkoittaisi sitä, että palveluasujille muodostuisi tarve suurempaan asumistukeen ja toimeentulotukeen. **Riski on myös, että asiakas joutuu valitsemaan asumispalveluntuottajansa hinnan eikä asumispalvelun laadun perusteella.**

SOSTEn ehdotus

Koska palveluasuntojen asiakkaat ovat pienituloisia ja vähävaraisia, on uudistuksessa pidettävä huolta siitä, että heidän taloudellinen tilanteensa ei heikenny missään vaiheessa. **Mahdolliset muutokset palveluasuntojen verokohtelussa onkin SOSTEn näkemyksen mukaan kompensoitava täysimääräisesti siten, etteivät palveluasumisen asiakkaiden vuokrat nouse.** Jos vuokran nousu sallitaan, voivat pienituloiset hakea suurempaa asumistukea tai toimeentulotukea, mutta tämä lisää turhaa byrokratiaa ja vaikeuttaa heikossa taloudellisessa asemassa olevien ihmisten tilannetta hetkellisesti lisäten epävarmuutta ja heikentäen hyvinvointia. Koska julkisen talouden näkökulmasta on sama, mitä kautta asumiskustannusten nousu asiakkaille kompensoidaan, on pyrittävä ratkaisuun, jossa asiakkaiden tilanteessa ei tapahdu muutoksia ja vuokrat pysyvät ennallaan.

Käytännössä kompensoitio voidaan tehdä kahta kautta. Ensimmäinen tapa on säilyttää jo ennen uudistusta sote-käytössä olleiden palveluasuntojen alv-palautusmenettely siinäkin tapauksessa, että jatkossa niitä luovuttaa yhtiö. Jos tämä tapa todetaan kilpailuneutraaliteetin vastaiseksi tai muusta syystä mahdottomaksi keinoksi, toinen tapa kompensoida asumiskustannusten nousu asiakkaiden tilannetta muuttamatta on suora kompensoitio kiinteistön omistajalle (yleensä kunta) siten, ettei tarvetta vuokran korotukselle synny.

SOSTE korostaa, että valittiinpa kompensoitotavaksi alv-palautuksen säilyttäminen tai jokin talousarviomenettely, on lopputuloksen oltava palveluasuntojen asiakkaiden näkökulmasta kustannusneutraali.